

[บทความพิเศษ]

ร.ต.อ. ทวน มุตตาหาราช
อดีตรองผู้กำกับการสถานีตำรวจยะลา

การต่อสู้ที่ชายแดนภาคใต้ ระหว่างสงครามโลกครั้งที่ 2 (ตอนที่ 1)

ร.ต.อ. ทวน มุตตาหาราช

8 -10 ธันวาคม 2484

วันนี้เป็นวันที่ทหารญี่ปุ่น บุกขึ้นบกที่จังหวัดสงขลาและปัตตานี โดยได้รับทราบทางวิทยุ ทางราชการและทางการสั่งให้เตรียมพร้อม คอยรับฟังเหตุการณ์ทางด้านอำเภอเบตงซึ่งมีเขตแดนติดต่อกับอำเภอโกระ รัฐเปรัก ก็มีเหตุการณ์ตึงเครียดขึ้น โดยทางอังกฤษได้สั่งทหารมาประชิดชายแดนทางด้านนอก (ด้านสุลกากร) เขตแดนติดต่อกับอำเภอโกระ

ซึ่งเป็นเส้นทางผ่านไปทางรัฐเคดาร์ และออกทางชายแดนไทย ทางอำเภอสะเดาได้ แต่ทหารอังกฤษก็ยังไม่มีความที่จะทำการบุกเข้าเขตแดนไทย ทางฝ่ายไทยส่งกำลัง 1 หมู่ไปประจำที่ด้านนอกเพื่อระวังเหตุและให้รายงานเหตุการณ์เป็นระยะ โดย จ.ส.ต.เอี้ยง สะชายใจ เป็นหัวหน้า โดยที่เข้าใจเสียว่า เมื่อทหารญี่ปุ่นบุกสงขลาและปัตตานี คงจะต้านทานไว้ แม้จะต่อต้านไม่อยู่แต่กว่าญี่ปุ่นจะเดินทัพถึงจังหวัดยะลาและเบตงก็คงจะกินเวลาไม่น้อยกว่าสองหรือสามวัน พอจะเตรียมตัวทัน ทางอังกฤษคงจะไม่บุกเข้ามา อดีตก็นคงจะตั้งรับทหารญี่ปุ่นอยู่ทางชายแดนอำเภอโกระ เหตุการณ์ทางด้านนี้ได้รายงานให้ทางรัฐบาลทราบทุกระยะเหมือนกัน ซึ่งทางรัฐบาลก็ได้สั่งการว่าถ้าทางอังกฤษบุกเข้าเขตแดนเข้ามา ก็ให้ทำการต้านทานปะทะเอาไว้

วันนี้ข้าพเจ้าเข้ารับเวรประจำสถานี เวลา 12.00 น. ซึ่งกำหนดจะออกจากเวรในเวลา 12.00 น. วันรุ่งขึ้น เมื่อเข้ารับเวรก็ทำงานตามปกติคอยรับฟังเหตุการณ์อยู่แต่เฉพาะที่สถานีตำรวจทางด้านประชาชนเริ่มไหวตัว อลหม่าน อพยพมาทางจังหวัดยะลา โดยเฉพาะครอบครัวข้าราชการพลเรือน และครอบครัวตำรวจ ทางด้านอำเภอที่ได้อบรมงานฉลองรัฐธรรมนูญประจำปีไว้ ก็เป็นอันล้มเลิกโดยปริยาย ทางตำรวจได้สั่งเตรียมพร้อมไว้ แต่ภายในยังไม่มีเหตุการณ์อะไรนอกจากชายแดน ซึ่งได้รับรายงานว่าทางฝ่ายอังกฤษส่งทหารมาตั้งชายแดนมากขึ้น และทางตำรวจก็เสริมกำลังไปที่ชายแดนเป็น 1 หมวด

จนกระทั่งวันที่ 9 ธันวาคม 2484 ตั้งแต่ตอนเช้า เหตุการณ์ทวีความตึงเครียดขึ้นทุกขณะทางชายแดน ซึ่งแสดงว่าทหารอังกฤษอาจจะทำการบุกเข้ามาแน่ ข้าพเจ้าไม่มีโอกาสได้กลับบ้านเลย จึงไม่ได้สั่งเสียอะไรกับทางบ้าน จัดการเตรียมตัวเพื่อเผชิญกับเหตุการณ์ที่จะเกิดขึ้น มีปืน 1 แบริดมันประจำตัว 1 กระบอก กับปืนสั้นบรอสอาร์มี 1 กระบอก เอามาประจำตัวไว้ในห้องทำงาน สั่งให้เอาอาหารเที่ยงมากินที่สถานีตำรวจทางผู้บังคับกองเองก็ไม่ได้พูดจาสั่งการกับข้าพเจ้าหรือกับตำรวจที่กำลังชุมนุมเตรียมพร้อมอยู่บนสถานีแต่ประการใด นอกจากเดินไปมางุ่มง่ามอยู่ระหว่างตำรวจ มิได้สั่งการหรือปรึกษาพูด คงจะตื่นกับเหตุการณ์จนไม่รู้จะกล่าวอะไรออก ขณะที่ข้าพเจ้ากำลังรับประทานอาหารเที่ยงอยู่นั้น ผู้กองได้เดินเข้ามาใกล้และเปรยพูดกับข้าพเจ้าว่า “วันนี้กินข้าวอิมๆ หนอยนะ” ข้าพเจ้าได้แต่รับคำแต่มิได้พูดอะไรอีกเหมือนกัน เพราะกำลัง

คิดคำนึงถึงเหตุการณ์ที่จะเกิดขึ้น จะขอให้ผู้กองพูดปรับความเข้าใจกับเหล่าตำรวจบ้างเพื่อเป็นการปลอบขวัญก็ไม่กล้าแนะนำ ได้แต่คิดเอาเองว่าจะทำอย่างไรเมื่อเหตุการณ์เกิดขึ้น ระหว่างนี้ ด.ช.เวทย์ คล้ายเพชร ซึ่งเป็นเด็กอยู่ที่บ้านได้เอารูปพระมหาอุตม์ ซึ่งเป็นพระที่ข้าพเจ้าใช้ประจำมาให้ โดยทางบ้านใช้มา ข้าพเจ้าก็เอาใส่กระเป๋าเสื้อไว้ เป็นเวลาราว 13.00 น. รถยนต์ฟาร์โกของตำรวจได้จอดเตรียมพร้อมอยู่ที่หน้าสถานีแล้ว รอเวลาที่ตำรวจจะออกปฏิบัติภารกิจได้ทันที ในช่วงเวลาอันฉุกเฉินนี้ข้าพเจ้าสังเกตอาการปฏิกิริยาของบรรดาตำรวจที่เตรียมพร้อมรอเวลาอยู่นั้น มีท่าทีว่าตื่นเต้นกระวนกระวาย กระสับกระส่าย คำที่ผู้บังคับกองมิได้พูดปรับความเข้าใจในการปฏิบัติหรือปลอบขวัญอย่างใดเลยข้าพเจ้าก็เตรียมตัวสะพายปืนแบริดมันออกจากห้องทำงานมารวมกลุ่มกับบรรดาตำรวจทั้งหลาย วันที่ที่ข้าพเจ้าออกมารวมกลุ่มนั้น มีตำรวจหลายคนได้เข้าไปหาข้าพเจ้า แสดงความวิตกกังวลต่างๆ โดยเฉพาะเป็นห่วงครอบครัวที่อยู่ข้างหลัง ที่ยังไม่ได้อพยพ ว่าควรจะได้จัดการเสียให้เรียบร้อย ข้าพเจ้าก็ได้ชี้แจงและพูดตบตบไปว่า *เวลานี้เหตุการณ์ถึงตัวแล้ว เราไม่มีเวลาที่จะคิดอย่างอื่นทั้งหมด นอกจากหน้าที่ที่จำต้องปฏิบัติอย่างเดียว เมื่อเราออกไปปฏิบัติการในแนวรบ ก็ไม่แน่ว่าเราจะมีเวลาได้กลับมาอีกหรือไม่ ขอให้ตัดข้อกังวลด้านหลังให้หมด ตั้งใจอย่างเดียวคือปฏิบัติหน้าที่สำหรับตัวเอง ขอให้พวกถือตั้งใจไว้ จะถอดคอกับพวกถือในแนวรบ ต่อสู้ ไม่มีการถอยหรือหนี จะไม่ทอดทิ้งพวกถือเป็นอันขาด* เมื่อข้าพเจ้าพูดไปเช่นนั้น รู้สึกว่าพวกตำรวจมีอาการกระปรีกระเปร่าหะมัดหะแมงขึ้น เริ่มมี

อาการคึกคักขึ้นทันที สำหรับข้าพเจ้าเองนั้น รู้สึกตื่นเต้นต่อเหตุการณ์เหมือนกัน แต่ไม่ตกใจ เพราะได้พิจารณาตัวเองและปลงตกมานานแล้ว ว่าถ้ามีเหตุการณ์ขึ้น ข้าพเจ้าจะสู้-ไม่ถอย เหมือนได้ตั้งปณิธานไว้ก่อน เหตุการณ์เช่นนี้ ตามที่คิดไว้ว่า เรามีโอกาสและจังหวะที่ดีสำหรับข้าพเจ้าที่ว่าถ้าไม่ตายก็จะส่งผลให้ข้าพเจ้าได้ดี มีเกียรติยศ ชื่อเสียง มีความก้าวหน้าในทางราชการต่อไป *แต่ถ้ามีอันเป็นตายไปในที่รบ ก็จะได้รับเทิดเกียรติไว้อย่างสูงสำหรับวงศ์ตระกูล “มุตตาหาริช” อันจะส่งผลไปสู่บุตรภรรยา และลูกหลานในอนาคตตลอดไป*

เวลาประมาณ 14.00 น. ได้รับโทรศัพท์จากตำรวจทางด้านนอกว่า ทหารอังกฤษบุกพังด่านรอซิคเข้ามาแล้ว กำลังปะทะไว้ ขอกำลังไปช่วย ขณะที่กำลังพูดโทรศัพท์นี้ ได้รับรายงานเพียงเท่านั้น เสียงทางโทรศัพท์ก็หายไป จะสอบถามและสั่งการอะไรไม่ได้อีก ทันใดนั้นผู้บังคับกองก็สั่งการให้ตำรวจลงไปขึ้นรถทันที ผู้บังคับกองลงไปนั่งข้างหน้ารถแล้ว ข้าพเจ้าตามลงไป ผู้บังคับกองมองมาทางข้าพเจ้าและสั่งให้ข้าพเจ้าอยู่ที่สถานีฯ ก่อน ว่าเมื่อจัดทางสถานีฯ เรียบร้อยแล้วให้ค่อยตามออกไปสมทบ ข้าพเจ้าจึงหยุดรอและเรียกตำรวจกลับมาไว้สับกว่าคน จัดการทางสถานีตำรวจ โดยเฉพาะเครื่องสนป็นในคลังพัสดุ เพื่อเตรียมไว้เพื่อส่งจ่ายเพิ่มไปยังแนวปะทะ และเตรียมซุกซ่อนไว้ ปล่อยผู้ต้องหาซึ่งอยู่ในห้องขังชั่วคราวให้ตำรวจไปตามเอารถยนต์ของชาวบ้านมาเตรียมไว้ที่หน้าสถานีฯ เพื่อการติดต่อกับแนวหน้า สั่งตำรวจสองสามคนให้อยู่ประจำเฝ้าสถานีฯ ในเมื่อข้าพเจ้ากับพวกออกไปสมทบกับแนวหน้าแล้ว รถของผู้บังคับกองกับตำรวจที่ออก

ไปแล้ว วิ่งไปได้ 1 กม. กว่าๆ รถก็แลบลงข้างทางเพราะความลื่นของถนน ประกอบกับความตื่นและลูกหลงของตำรวจคนขับด้วยก็อาจจะเป็นได้ ทำให้รถตะแคงเกือบว่าพลิกหงาย แต่ตำรวจไม่บาดเจ็บ ทุรถขึ้นไม่ได้ บังเอิญมีรถบรรทุกของพวกพ่อค้าซึ่งหนีเหตุการณ์ทางด้านนอกสวนทางมา ผู้บังคับกองและตำรวจก็จับรถคันนั้นออกต่อไป เจอข้าศึกกรุกเข้ามาถึง กม.4 ผู้บังคับกองก็ตั้งแถวตำรวจปะทะข้าศึกไว้ตรงนั้น สักครู่ต่อมา ร.ต.ต.สวิง ป้านสวาสดี ซึ่งออกไปพร้อมกับผู้บังคับกองถูกกระสุนที่ข้อมือ แต่ไม่สาหัสได้กลับมาที่สถานีฯ เพื่อทำบาดแผลพร้อมกับตำรวจสองคน เมื่อทำบาดแผลแล้วก็ขอตัวกลับไปยังแนวที่ทำการปะทะอีก จากนั้นข้าพเจ้าได้รวบรวมตำรวจที่ยังเหลืออยู่ทั้งหมดตามไปยังแนวปะทะที่ตำบลตาเนาะแมเราะ ร่วมกับแนวของผู้บังคับกองที่กำลังตั้งรับยิงปะทะกับข้าศึกอยู่ ขณะนี้เป็นเวลาประมาณ 16.00 น. แนวที่ตั้งรับนี้ ตั้งแนวขวางถนน ฝ่ายผู้บังคับกองอยู่ทางตะวันออกของถนนหรือด้านซ้าย ซึ่งมีบริเวณตั้งแตรมถนนเป็นที่ว่างและราบลุ่ม เป็นที่แฉะค่อยๆ ลาดสูงขึ้นไปจนถึงบริเวณสวนยาง ส่วนทางด้านขวามือ อันอยู่ทางขวาของถนน เป็นแนวที่พวกข้าพเจ้าอยู่ ตั้งแตรมถนนลึกเข้าไปภายในเป็นที่ดอน เป็นสวนยาง ซึ่งมีต้นไม้อื่น ๆ ขึ้นแซมเป็นที่รกรอกอยู่ทั่วไป มีทั้งกอไผ่และไม้เบญจพันธ์ ขึ้นอยู่ระหว่างต้นยางอยู่ทั่วไป ข้าพเจ้ายึดกอไผ่กอหนึ่งเป็นที่กำบัง ตำรวจอื่น ๆ ยึดต้นยางต้นโตๆ เป็นที่กำบัง ระยะห่างกันคนต่อคนราว 4-5 วามือ แนวของข้าศึกอยู่ห่างจากแนวของเราประมาณวาลัก 40-50 เมตร เป็นอย่างมาก สังเกตได้ว่าวิถีกระสุนของข้าศึกที่ยิงผ่านพวกเรานั้น

มีกำลังแรงมาก ดั่งเปรี้ยงๆ ปะทะกับต้นไม้และ
ที่กำลังของเราดังแปะปะ แต่เรามั่นใจว่าคง
ปลอดภัยจากการยิงของข้าศึก เพราะที่กำลัง
แน่นอน นอกจากว่าพวกเราจะผล่อออกจากที่
ซึ่งจะทำให้ถูกกระสุนของข้าศึกได้ เรายึดมั่นอยู่
ในแนวเดียวและที่เดียว ไม่ได้ลุกขยับเขยื้อนไป
ทางอื่น ปล่อยกระสุนไปยังข้าศึกเป็นระยะๆ ฝ่าย
ข้าศึกก็ไม่กล้าจู่โจมบุกเข้ามาเพราะเราตั้งหลัก
ยิงโต้ตอบอย่างเหนียวแน่น ชะรอยข้าศึกคง
เข้าใจว่าเราก็มีกำลังต้านทานอยู่มาก จากเสียง
กระสุนปืนที่เรายิงไปถึงในระยะแรกๆ ตอนหลังๆ
พวกเรายิงถี่บ้าง ห่างบ้างเป็นตอนๆ เพื่อให้เข้าใจ
ว่า เราไม่ถอย เป็นอยู่อย่างนี้จนกระทั่งย่ำค่ำก็ยังไม่
มีวิธีแหวว่าทางข้าศึกจะบุกกล้าเข้ามาเลย ตกค่ำ
เดือนมืด นับเป็นโอกาสดีของฝ่ายเรามากกว่า
ข้าศึก เพราะเรารู้ภูมิประเทศที่จะหลบหลีกดี หรือ
อาจจะทำการได้ถนัดกว่าข้าศึก ซึ่งไม่คุ้นเคยกับ
ภูมิประเทศที่นี่เลย มีอยู่ทางเดียวที่ข้าศึกจะ
ทำการบุกเข้ามา ก็ตามทางถนนเท่านั้นระยะนี้
การยิงโต้ตอบเพลาลงบ้างทั้งฝ่ายเราและข้าศึก
แต่ก็ยังอยู่ในแนวเดิม ด้านของผู้บังคับกองทาง
ปีกซ้ายก็ยังยึดมั่นอยู่ โดยได้ยิงเสียงปืนที่ยังยิง
โต้ตอบอยู่เรื่อย เวลาประมาณสามทุ่ม ข้าศึกเริ่ม
บุกโดยส่งรถถังเข้ามาตามทางถนน แต่จะโดย
เหตุประการใดไม่แน่ชัด รถถังคันแรกที่บุกเข้ามา
นั้น มาตายขวางถนนอยู่ห่างจากแนวของเราราว
20 เมตร จะคิดว่ารถถังคันนั้นถูกกระสุนปืนของ
เราก็ไม่น่าจะเป็นได้ เพราะเรายิงข้าศึกกับปืน
ยาวแบบ 38 เท่านั้น ไม่มีปืนกลหรือปืนยิงรถถัง
ประการใดไม่ อย่างไรก็ตาม เมื่อรถถังของข้าศึก
มาตายขวางถนนอยู่ ก็เท่ากับเป็นเครื่องกีดขวาง
ที่ดีเพื่อเรา เพราะจากการปะทะกันตั้งแต่เริ่มแรก

มา เราไม่มีเวลาที่จะทำเครื่องกีดขวางอย่างใดไว้
ข้าพเจ้าให้ตำรวจแฝงตัวแอบเข้าไปยังรถถังนั้น
ปรากฏว่าไม่มีทหารข้าศึกอยู่ที่รถ หรือแม้ใกล้ๆ
บริเวณรถนั้น อาจจะเป็นเหตุนี้ที่ทำให้ฝ่ายข้าศึก
ต้องชะลอการบุก เพราะถ้าทหารข้าศึกมา
พยายามกักรถถังคันนั้น ก็นับว่าเป็นเป้ากระสุน
ของพวกเรา นับเป็นโชคดีของฝ่ายเราอย่างมาก
มีฉะนั้นแล้วข้าศึกคงจะบุกด้วยรถถังฝ่าแนวของ
พวกเราเข้ามาได้ ซึ่งจะทำให้พวกเราเสียแนว
เสียกระบวนในการตั้งรับ ไม่มีทางที่จะตั้งแนว
ใหม่ได้ คงจะแตกพ่ายรวมกันไม่ติด เพราะความ
มืดมองกันไม่เห็น

ในที่ซึ่งเป็นป่าเช่นนั้นเป็นอันว่าพวกเรา
คงอยู่ในแนวเดิมตลอดทั้งคืน รู้สึกว่าเวลาผ่านไป
อย่างรวดเร็ว พวกเราไม่รู้สึกเหนื่อย เพลีย หรือ
ง่วง เพราะจิตใจจดจ่ออยู่กับพวกข้าศึก ในความ
รู้สึกของข้าพเจ้าเองไม่ได้หวนวิตกอะไรเลยกับ
ตัวเองว่าจะเป็นอันตราย ไม่คิดจะหนีเอาตัวรอด
แม้แต่จะเกิดความกลัวอย่างใดขึ้นมา เป็นเรื่อง
แปลก อาจจะเป็นเพราะเหตุการณ์ที่เผชิญอยู่นั้น
ร้ายแรงอยู่เฉพาะหน้าหมดความรู้สึกอย่างอื่น
นอกจากสู้อย่างเดียว

ตั้งแต่ตอนดึกจนกระทั่งรุ่งสว่าง เสียงปืน
ทางแนวของผู้บังคับกองหายเงียบไป ทำให้สงสัย
ว่าทางด้านนี้อาจจะเปลี่ยนแปลง ถอนตัวมายึด
แนวใหม่ทางด้านหลังหรืออย่างไรไม่แน่ ได้ยินแต่
เสียงปืนของข้าศึกทางด้านนั้นรुकืบหน้าเข้ามา
แต่ทางด้านข้าพเจ้าข้าศึกกลับเงียบเสียง ข้าพเจ้า
จึงสั่งให้ถอนกำลังทางด้านข้าพเจ้าเดิมมายึด
แนวด้านผู้บังคับกองหมายจะเสริมกำลังทางด้าน
ผู้บังคับกองอีก เพราะข้าศึกกำลังรुकืบหน้า
มาทางด้านนั้น

พวกข้าพเจ้าที่ถอนไปนี้มีราวประมาณ 20 กว่าคนเท่านั้น เมื่อข้าพเจ้ากับพวกถอนตัวมานี้เป็นเวลาประมาณ 7.00 น. กว่า ของวันที่ 10 ธันวาคม ปรากฏว่าผู้บังคับกองกับพวกได้ถอนตัวกลับไปหมดแล้ว จะถอนไปตั้งแต่เมื่อไรไม่รู้ได้ เพราะไม่ได้ติดต่อไปให้พวกข้าพเจ้าทราบถึงเหตุผลของการถอนตัว ข้าพเจ้าคิดว่าพวกผู้บังคับกองจะถอนตัวมาตั้งรับบริเวณอำเภอลาด

เวลาเดียวกับที่ข้าพเจ้าและพวกมายึดแนวใหม่นี้ ทางข้าศึกกำลังเคลื่อนที่เข้ามาทางตรงกับแนวนี้ แนวของพวกเราอยู่ในป่าสวนยาง ต้นยางใหญ่ๆ ได้ใช้เป็นที่กำบัง ป่ายางโล่ง ไม่มีต้นไม้แซกแซงเหมือนแนวเดิม ด้านหน้าเป็นที่ลาดลุ่มเป็นแอ่งน้ำทางด้านหน้าตลอดแนว ทางฟากตรงข้ามด้านใต้ของแอ่งที่ลุ่มนี้ก็ป็นสวนยางซึ่งเป็นที่ข้าศึกยึดและบุกเข้ามา ความกว้างของที่ลุ่มนี้ประมาณ 30 เมตรเท่านั้น ด้านหลังแนวของข้าพเจ้าเป็นสวนยางที่บดไปจนจดหลังตลาดหรือหลังสถานีตำรวจ แต่ห่างกันประมาณ 3 กม. การต้านทานตอนนี้เราเพียงยิงตอบโต้ ตรึงชะลอการบุกของข้าศึกไว้เท่านั้น เพราะกระสุนเท่าที่เหลืออยู่ของแต่ละคนนั้นเกือบหมด ข้าพเจ้าสั่งให้ทุกคนเหลือกระสุนไว้สำหรับตัวคนละ 10 นัดเป็นอย่างน้อย สำหรับป้องกันตัวเองขั้นสุดท้าย

ข้าศึกได้ยิงอย่างหนัก ทำท่าว่าจะบุกเข้ายึดทางด้านหลังของตลาด แต่ก็ไม่อาจที่จะทะลุที่ลุ่มแอ่งน้ำนั้นมาได้ เพราะเป็นที่เตียนโล่งไม่มีอะไรเป็นที่กำบังได้ จนกว่าการยิงนั้นจะทำให้เราถอยได้ ตอนนี้นำตรวจของข้าพเจ้าได้ถือโอกาสหลบหนีออกจากแนวกลับเสียอีกราว 10 คน ยังเหลือแต่ข้าพเจ้ากับพวกอีก 12 คน จนกระทั่งเกือบเที่ยงวัน พวกเราที่ยังเหลืออยู่ไม่ได้กินอะไร

เลยแม้กระทั่งน้ำ รู้สึกหิวโหยและอ่อนเพลีย ไม่ได้รับการติดต่อจากพรรคพวกแนวหลังเลย แม้กระทั่งการส่งข่าว การติดต่อในด้านต่างๆ หยุดชะงักขาดตอนมาตั้งแต่เริ่มแรก เหตุการณ์ทางด้านหลังไม่ได้รับรู้อะไรเลย เพื่อประทังความหิวได้ให้ตำรวจไปตรวจค้นอาหารที่บ้านพักพวกคนงานตัดยางอยู่ใกล้ๆ ซึ่งไม่มีคนอยู่ได้มะพร้าวสุกปอกแล้วมา 2 ลูก เอามาผ่ากินกินน้ำและเยื่อ พอประทังความหิวและได้สั่งให้ พลซ ยะซิง เดินตัดสวนยางมาออกทางหลังสถานีตำรวจ สั่งให้รายงานผู้บังคับกอง ขอกำลังมาเพิ่มพร้อมทั้งลูกกระสุนและเครื่องอาหารสำเร็จมาให้ด้วย

พลซ ยะซิง เข้ามาประมาณชั่วโมงกว่า ก็กลับไปรายงานว่า พวกเราทั้งผู้บังคับกองและตำรวจ ตลอดจนข้าราชการพลเรือนและพวกคนไทย พวกหนอพยพไปหมดแล้ว ตั้งแต่วันวานนี้ ขณะที่ที่ตลาดมีแต่พวกคนจีนและคนมลายูพื้นเมือง มีการยกธงขาวตามบ้านเรือน สถานีตำรวจและอำเภอลาดสถานีราชการต่างๆ เพื่อแสดงการยอมแพ้ และรอรับพวกข้าศึก เมื่อรู้เรื่องดังนี้จึงเข้าใจว่าพวกเราที่อยู่นี้ถูกทอดทิ้งเสียแล้ว จึงได้สั่งให้ถอนตัวกลับทันทีจากแนวเดินลัดสวนยางมุ่งตรงเข้าทางหลังตลาด เมื่อถึงตลาดสอบถามชาวบ้านก็ได้รับการยืนยันว่า พรรคพวกเรา ตำรวจและข้าราชการและครอบครัวคนไทยได้อพยพมาทางยะลา ตั้งแต่เย็นวันที่ 9 นั้นแล้ว และบางคนอพยพไปทางหมู่บ้านยะรมบ้าง (หมู่บ้านยะรมเป็นบ้านป่าอยู่ทางทิศตะวันออกราว 12 กม. จากที่ตั้งอำเภอ) เมื่อเป็นเช่นนั้นข้าพเจ้าก็ตกลงใจถอยตามพรรคพวกมาตามเส้นทางยะลา ตำรวจที่ติดตามข้าพเจ้าอยู่นี้เป็นตำรวจคนมลายูพื้นเมืองเสียหลายคน ที่จำได้มี

พลข ประสิทธิ์ จิตชื่น, พลข อาแซ, พลข วาโหมง และ พลข ยะซิง ฯลฯ การถอยนี้ต้องเดินเท้า เพราะไม่มีพาหนะอย่างใดแล้ว รถยนต์ต่างๆ ของพวกชาวบ้านถูกซุกซ่อนหมด ตั้งใจว่าจะยึดรถจักรยานของชาวบ้านระหว่างทางซีกกลับ ยึดได้ 3 คันแล้วจึงเดินไปเพื่อจะยึดเอาข้างหน้าอีกจนครบจำนวนคน แต่เจ้ากรรมพลตำรวจบางคนที่จักรยานไม่เป็น ก็โยนรถจักรยานที่ได้ไว้แล้วทั้งหมดทิ้ง พวกกันเดินเท้าต่อไป ระยะนี้มีคนมลายู 5-6 คน เดินสวนทางไปเพื่อจะไปดูเหตุการณ์ทางด้านตลาด คนหนึ่งในพวกนั้นเป็นคนขับรถ จึงขอร้องให้มะลายูคนนั้นเดินไปกับพวกเรา เพื่อจะไปยึดเอารถยนต์ที่ตลาดกิโหล 7 พาพวกเราไปส่ง แต่มันขัดขืนไม่ยอมไป ต้องบังคับจะยิงทิ้งเสียมันจึงไป เดินไปถึงกิโหล 7 มีรถยนต์ 2 แถว 4-5 คันจอดเรียงอยู่หน้าห้องแถวทางแยกเข้าสวนยาง จึงเข้าไปติดต่องขยืมมาให้ไปส่ง แต่พวกนั้นปฏิเสธ อ้างว่าไม่มีเจ้าของ ไม่มีกุญแจรถ พวกเหล่านี้เป็นคนจีนทั้งนั้น เมื่อเห็นว่าไม่มีทางที่จะได้รถยนต์เหล่านี้แล้ว จึงสั่งให้ตำรวจยิงระเบิดรถหมด ทั้ง 4-5 คัน นั้นทันที เพราะถ้าละไว้ไม่ทำลาย พวกข้าศึกเข้ามาจะเอาใช้เป็นพาหนะได้ พวกเราพากันเดินต่อไป เดินไปได้อีกราว 2 กม. ระหว่าง กม.ที่ 9 ก็สวนกับรถยนต์ 2 แถวของ พ.ต.ประยูร รัตนกิจ นายอำเภอ มีนายประเสริฐ คลังอำเภอเบตง นั่งไปด้วย นัยว่าจะกลับไปเอาเงินของทางราชการ ซึ่งนายประเสริฐฝังดินเอาไว้ระหว่างฉุกฉะหุกฉะเงิน เราจึงได้ขึ้นรถของนายอำเภอ แล้วนั่งรถย้อนกลับไปยังอำเภออีก ระหว่างนี้เป็นเวลาประมาณ 16.00 น. ทหารอังกฤษยังไม่บุกเข้ามาถึงตลาดอำเภอเบตง

ข้าพเจ้ากับพวกได้กลับมากับรถนายอำเภอ ถึงที่ตั้งกองอำนวยการชั่วคราว ที่ทัศนนิคมธารโต อำเภอบันนังสตา เมื่อเวลาประมาณ 2 ทุ่ม (ซึ่งพรรคพวกเบตง ที่อพยพมาได้มาพักอยู่ที่นั่น) เป็นการชั่วคราว จนกว่าจะอพยพต่อไปยังอำเภอบันนังสตา และจังหวัดยะลา

นับเป็นการสิ้นสุดของเหตุการณ์ที่อำเภอเบตง

เมื่อข้าพเจ้ามาถึงที่อำนวยการชั่วคราวที่ทัศนนิคมธารโต แล้วจึงได้รับทราบสาเหตุที่ต้องถอยนั้นที่แรกเมื่อวันที่ 9 ซึ่งกำลังปะทะกันอยู่นั่นเอง ทางอำเภอได้วิทยุรายงานมายังรัฐบาล ทางรัฐบาลได้สั่งไปว่าถ้าด้านทานไม่ไหวก็ให้ทำการปลดอาวุธตนเองยอมจำนนแก่ข้าศึก ซึ่งทางอำเภอกับตำรวจได้ปรึกษากันเห็นว่าทางที่ดีแล้ว ควรจะถอยดีกว่าที่จะยอมปลดอาวุธให้แก่ข้าศึก จึงได้วิทยุไปขออนุญาตถอยทางรัฐบาลก็อนุมัติ พวกเราด้านหลังก็เริ่มถอยทันที โดยไม่ได้ติดต่อทางแนวหน้าของพวกข้าพเจ้าให้ทราบ

การปะทะที่อำเภอเบตงนี้ ทางฝ่ายเรามีความบกพร่องอยู่หลายประการ ทางอำเภอกับทางตำรวจไม่มีการประสานงานกัน ต่างฝ่ายก็ปฏิบัติไปตามลำพัง ตำรวจที่ไปประจำแนวด้านทานอยู่ขาดการติดต่อกับทางแนวหลังโดยสิ้นเชิง ตั้งแต่เริ่มปะทะจนถอนตัวกลับ

การปะทะที่ตำบลตานะแะมะเราะ อำเภอเบตงนี้ ตำรวจเราได้เสียชีวิตไป 3 นายคือ

จ.ส.ต. เยื้อง

พลข ทองคำ

พลข (จำชื่อไม่ได้) (๕)